

Smlouva na Sínaji

Základní verš

„Vy sami jste viděli, co jsem učinil Egyptu. Nesl jsem vás na orlích křídlech a přivedl vás k sobě.“ (Ex 19,4)

Jeden malý chlapec, který měl sedm sourozenců, se zranil a musel jít do nemocnice. Doma měli jen málokdy něčeho dost pro všechny. Například nikdo z nich neměl nikdy jen pro sebe plný hrnek mléka. Když byl plný, museli se o něj rozdělit alespoň dva. Ten, kdo pil první, musel dávat pozor, aby nevyпил příliš mnoho. Když si v nemocnici lehl na svoji postel, sestřička mu donesla plnou sklenici mléka. Chvilí se na mléko toužebně díval a potom se zeptal: „Kolik ho můžu vypít?“ Sestřička mu s radostí odpověděla: „Vypij to všechno, chlapče, neboj se a vypij všechno!“ (Richards, H. M. S. „Free Grace“, *Voice of Prophecy News*, červen 1950, s. 4)

Předností starověkého Izraele bylo napít se naplno z pramene spasení. Stejnou nabídku má i každý z nás. Vysvobození Izraelců z otroctví a útlatku, trvajících několik staletí, bylo úžasným projevem Boží milosti. Boží milost se stejně podílí i na našem osvobození od hříchu.

Smlouva, kterou Bůh uzavřel s Izraelem na Sínaji, byla jednoduše dalším vyjádřením a obnovou smluvního vztahu, který Bůh navázal s patriarchy.

Osnova lekce

Tento týden budeme uvažovat o smlouvě, kterou Bůh uzavřel s Izraelci na hoře Sínaj, a jejím významu jak tehdy pro ně, tak o jejím nadčasovém významu pro všechny Boží děti.

- I. Co je Bůh ochotný udělat pro své děti
 - Pečovat o ně jako milující rodič (neděle)
 - Zaplatit za ně výkupné (pondělí)
- II. Uzavření smlouvy o tomto jedinečném vztahu (úterý)
- III. Lidská reakce na Boží nabídku
 - Požadavek důvěry a poslušnosti (středa)
 - Vědomí vlastní nedostatečnosti (čtvrtek)

Budování společenství

- Podělte se ve skupině o to, co jste v posledním týdnu zažili. Jak vás tento prožitek ovlivnil ve vašem duchovním životě?
- Řekněte ostatním o situaci, kdy jste v poslední době vnímali výrazný projev Boží přítomnosti ve vašem životě. Vyjádřete veřejně Bohu své poděkování.

NA KŘÍDLECH ORLA

Vy sami jste viděli, co jsem učinil Egyptu. Nesl jsem vás na orlích křídlech a přivedl vás k sobě. (Ex 19,4)

⁹Hospodinovým podílem je jeho lid... ¹⁰Našel ho v zemi divokých pouští, v pustotě kvílících pustin, zahrnul ho svou péčí, chránil ho jako zřítelnicí oka. ¹¹Jako bdí orel nad svým hnízdem a nad svými mláďaty se vznáší, svá křídla rozprostírá, své mládě bere a na své peruti je nosí, ¹²tak Hospodin sám ho vedl, žádný cizí bůh s ním nebyl. (Dt 32,9–12)

³⁰Hospodin, váš Bůh, který jde před vámi, bude bojovat za vás, jak to před vašima očima učinil s vámi v Egyptě ³¹i v poušti, kde jsi viděl, jak tě Hospodin, tvůj Bůh, nesl, jako nosí muž svého syna, po celé cestě, kterou jste prošli, až jste došli k tomuto místu. (Dt 1,30.31)

Osobní studium

Jako národ byl Izrael celá staletí pod silným vlivem egyptského pohanství. Jejich poznání Boha, jeho vůle a dobroty bylo bezpochyby zastřeno. Jak si je mohl Bůh opět získat?

Nejdříve jim chtěl dokázat ryzost své lásky. Učinil to prostřednictvím skutků vysvobození. Chtěl, aby na jeho smluvní nabídku odpověděli láskou. Proto jim na Sínaji nejdříve připomíná svoje činy milosti.

Jak se v úvodních biblických textech (Ex 19,4; Dt 32,9–12; Dt 1,30.31) představuje Bůh svému lidu? Proč používá takové přirovnání? Co jim tím chtěl říci?

Tyto ilustrace svědčí o tom, že Bůh ví o tom, jak jsme bezmocní. „Jako se nad syny slitovává otec, slitovává se Hospodin nad těmi, kdo se ho bojí. On ví, že jsme jen stvo-

ření, pamatuje, že jsme prach“ (Ž 103,13.14). Z obou těchto symbolů – orla i otce nesoucího svého syna – cítíme Boží zájem o naše blaho. Svou láskou, pomocí, ochranou a povzbuzením nás chce dovést k plné dospělosti.

„Orel byl známý svou neobyčejnou věrností a oddaností svým mláďatům. Žil vysoko v horách. Svoje mláďata učil létat tak, že je na zádech vynesl do velkých výšek nad roviny Sínaje a nechal je padat dolů. Když byla mláďata ještě příliš malá a příliš zmatená, otec orel vždy sletěl pod ně, zachytil je na záda a vrátil se s nimi opět do hnízda na skále. „Tak podobně jsem vás i já přivedl k sobě,“ říká Bůh.“ (Knight, George A. F. *Theology of Narration, Grand Rapids, MI: William B. Eerdmans Publishing Company, 1976, s. 128*)

Aplikace

Jak vnímáš Boží péči ve svém životě? Co pro tebe Bůh dělá? Nakolik se ti daří „zrcadlit“ tento láskyplný zájem Boha o tebe do svých vztahů s dalšími lidmi?

VÝKUPNÉ ZA OTROKY

6Já jsem Hospodin. Vyvedu vás z egyptské roboty, vysvobodím vás z vašeho otroctví a vykoupím vás vztaženou paží a velkými soudy. 7Vezmu si vás za lid a budu vám Bohem. Poznáte, že já jsem Hospodin, váš Bůh, který vás vyvede z egyptské roboty. (Ex 6,6.7)

5Je totiž jeden Bůh a jeden prostředník mezi Bohem a lidmi, člověk Kristus Ježíš, 6který dal sám sebe jako výkupné za všechny... (1Tm 2,5.6)

Osobní studium

Všimněte si, jak často se v úvodním textu Ex 6,6.7 objevuje zájmeno „já“ či sloveso v 1. osobě. Co z toho můžeme pochopit o Boží roli v jeho smlouvě s lidmi a v plánu záchrany?

Vysvobození Izraele z egyptského otroctví a záchrana Noema a jeho rodiny před vodami potopy jsou dvě významné události v Mojžíšových knihách. Umožňují nám lépe porozumět Božímu plánu záchrany hříšných lidí. Základní princip nám odhaluje zejména událost exodu.

Za pozornost stojí skutečnost, že Bůh prostřednictvím Mojžíše říká Izraeli: „Vykoupím vás!“ (Ex 6,6) Co to ale znamená? Dnes si křesťané toto slovo spojují jen s duchovními oblastmi, ale původně mělo v židovském prostředí a jazyce velmi konkrétní význam, který si uměl každý představit. „Slovo vykoupit v 6. verši Ex 6 ukazuje na člena rodiny, který kupuje zpět nebo

platí výkupné za jiného člena rodiny, který se stal otrokem, protože měl dluh nebo byl do otroctví prodán. Izrael neměl pozemského příbuzného, který by ho vykoupil. Jeho příbuzným se proto stává Bůh – Vykupitel.“ (Ramm, Bernard L. *His Way Out*, Glendale, CA: Regal Books Division, G/L Publications, 1974, s. 50)

Jakou cenu musel Bůh zaplatit za naši záchranu? Co nám to říká o naší hodnotě? (1Tm 2,5.6)

V Ex 3,8 Bůh říká, že „sestoupil“, aby zachránil svůj lid. Tímto výrazem hebrejštiny vyjadřuje, že Bůh zasahuje do dění na zemi. Bůh je na nebi a my jsme na zemi. Pouze jestliže Bůh „sestoupí“ na zem, může nás vykoupit. Jen když Ježíš sestoupí, bude žít, trpět, zemře na zemi a potom bude za nás vzkříšen, můžeme být vykoupeni. „A Slovo se stalo tělem a přebývalo mezi námi...“ (J 1,14). Tím je vyjádřena úžasná myšlenka, že Bůh sestoupil, aby nás zachránil.

Aplikace

Co s tebou dělá vědomí, že Bůh byl ochotný za tvou záchranu zaplatit tu „nejvyšší cenu“? Jak na tebe působí fakt, že totéž udělal i pro lidi kolem tebe, třeba i pro ty, kteří ti nejsou sympatičtí?

SMLOUVA NA SÍNAJI

³Mojžíš vystoupil k Bohu. Hospodin k němu zavolal z hory: „Toto povíš domu Jákobovu a oznámíš synům Izraele: *“Vy sami jste viděli, co jsem učinil Egyptu. Nesl jsem vás na orlích křídlech a přivedl vás k sobě.* ⁵Nyní tedy, budete-li mě skutečně poslouchat a dodržovat mou smlouvu, budete mi zvláštním vlastnictvím jako žádný jiný lid, třebaže má je celá země. ⁶Budete mi královstvím kněží, pronárodem svatým. To jsou slova, která promluvíš k synům Izraele.” ⁷Mojžíš přišel, zavolal starší lidu a předložil jim všechno, co mu Hospodin přikázal. ⁸Všechnen lid odpověděl jednomyslně: „Budeme dělat všechno, co nám Hospodin uložil.“ Mojžíš tlumočil odpověď lidu Hospodinu. (Ex 19,3–8)

Osobní studium

Kniha Exodus upoutává pozornost čtenáře na tři významné události: samotný exodus, uzavření smlouvy a stavbu svatostánku. Jako tři hory vyčnívají nad okolní krajinou, tak podobně vynikají i tyto tři události. Uzavření smlouvy však pro ně bylo tou nejdůležitější událostí. Stručný záznam v Ex 19–24 zachycuje pořadí a vzájemný vztah mezi jednotlivými událostmi.

1. Po vysvobození přichází Izrael k Sínaji, kde se utáboří. (19,1.2)
2. Bůh chce s nimi uzavřít smlouvu. (19,3–6)
3. Izrael smlouvu přijímá. (19,7.8)
4. Příprava na slavnostní přijetí smlouvy. (19,9–25)
5. Vyhlášení Desatera. (20,1–17)
6. Mojžíš jako prostředník smlouvy. (20,18–21)
7. Smluvní podmínky. (20,22.23)
8. Ratifikace (schválení) smlouvy. (24,1–18)

Proč byla nezbytná smlouva mezi Bohem a Izraelem?

Tato smlouva sehrála v plánu spasení rozhodující roli. Po smlouvě s Adamem, Noemem a Abrahamem je to další smlouva v Bibli. Bůh se v ní zjevuje v plnější míře než předtím, a to zejména prostřednictvím obřadního systému. Svatyně se stává prostředkem, který lidu představuje plán spasení – ten měli Izraelci zjevit světu.

I když je Bůh vykoupil z egyptského otroctví, chtěl, aby si uvědomili, že záchrana má větší a dalekosáhlejší význam než jen vysvobození z fyzického útlaku. Chtěl je vykoupit z hříchu a otroctví. To se však mohlo stát jen prostřednictvím Mesiášovy oběti, jak ji znázorňovaly předobrazy a symboly služby ve svatyni. Proto není divu, že poté, co byli vysvobozeni z otroctví a dostali zákon, měli Izraelci příkaz postavit svatyni a zavést obětní systém. Podstatou celé smlouvy totiž bylo téma záchrany hříšného lidstva, o kterou Bůh usiluje už od počátku našich dějin.

Aplikace

Uvažuj nad tím, že Bůh svůj slib záchrany daný nám lidem nechává nejen formálně zapsat, ale ještě jej potvrzuje slavnostní přísahou. Proč? Co ti to o něm říká?

LIDSKÁ DŮVĚRA A POSLUŠNOST

⁵Nyní tedy, budete-li mě skutečně poslouchat a dodržovat mou smlouvu, budete mi zvláštním vlastnictvím jako žádný jiný lid, třebaže má je celá země. ⁶Budete mi královstvím kněží, pronárodem svatým. To jsou slova, která promluvíš k synům Izraele. (Ex 19,5.6)

Osobní studium

V těchto verších se mluví o tom, že Bůh má v úmyslu uzavřít s Izraelci smlouvu. I když si je Bůh vyvolil, toto vyvolení se nerealizuje automaticky bez jejich rozhodnutí. Musí s Bohem spolupracovat. Dokonce i vysvobození z Egypta se neobešlo bez jejich spolupráce s Bohem. Kdyby neudělali, co jim Bůh řekl – například nenatřeli krví veřeje svých dveří – nebyli by zachráněni. To je jednoduché.

Ani v tomto případě jim Bůh neříká: „Ať se vám to líbí, nebo ne, budete mým zvláštním pokladem a kněžským národem.“ Tak to jednoduše nefunguje a ani text to tak neříká.

Co bylo rozhodující ze strany lidu pro naplnění této smlouvy: víra, nebo poslušnost? (Ex 19,5.6) Je taková smlouva v rozporu s bib-

lickým konceptem spasení z pouhé víry, bez skutků zákona?

Záchranu – spasení – nezískáme dodržováním Božího zákona. Spasení je Boží dar, přijmout ho můžeme pouze vírou. Poslušnost je však důsledek víry.“ (CK 61; CVP 62)

Zamyslete se nad tím, co byl Bůh ochoten pro Izraelce učinit – nejenže je zázračným způsobem vysvobodil z egyptského otroctví, ale učinil je svým zvláštním vlastnictvím, královským kněžstvím. Na základě vztahu, který se mezi nimi vytvořil poté, co jim přinesl záchranu (nejen dočasnou – z egyptského otroctví, ale i věčnou), chtěl je Bůh povznést na takovou duchovní, intelektuální a morální úroveň, že by se byli stali divem starověkého světa. A to všechno proto, aby se šířilo evangelium mezi národy. Od nich se očekávalo jen to, že budou poslouchat.

Aplikace

Co v životě očekáváš od Boha? Co považuješ za svůj úkol? Dokážeš tyto dvě věci správně rozlišit? Zažil jsi někdy situaci, kdy ses snažil dělat to, co náleží Bohu, nebo naopak na něm nechával to, co očekává on od tebe?

SEBEVĚDOMÝ SLIB

Všechn lid odpověděl jednomyslně: „Budeme dělat všechno, co nám Hospodin uložil.“ (Ex 19,8)

³¹Izrael však, který usiloval o spravedlnost podle zákona, k cíli zákona nedospěl. ³²Proč? Protože nevycházel z víry, nýbrž ze skutků... (Ř 9,31.32)

Nevědí, že spravedlnost je od Boha, a chtějí uplatnit svou vlastní; proto se spravedlnosti Boží nepodřídili. (Ř 10,3)

Osobní studium

Jaká byla podle knihy Exodus odpověď Izraelců na tuto smlouvu? Domníváte se, že to mysleli upřímně? Tak v čem byl problém?

Na první pohled se zdá, že je všechno v pořádku. Bůh vysvobodil svůj lid, předkládá jim smluvní zaslíbení a oni souhlasí. Jsou rozhodnuti splnit všechno, co od nich Hospodin žádá. Připomíná nám to „nebeský ideál“.

Ať od nás Bůh žádá cokoli, náš vztah k němu musí být založen na víře. Víra je základ, po ní následují skutky. Bez ohledu na to, jak čisté pohnutky nás k nim vedly, v jaké upřímnosti jsme je vykonali a kolik jsme jich učinili, skutky samy o sobě nám nemohou zajistit přijetí u svatého Boha. Nemohly to učinit v době starověkého Izraele a nemohou to učinit ani dnes.

Naneštěstí se už tehdy mnozí Izraelci domnívali (podobně jako to hrozí i nám křesťanům), že poslušnost je prostředkem k záchraně, ne jejím důsledkem. Když slibovali poslušnost, řada z nich se domnívala, že to je něco, co zvládnou svou vlastní silou a co Bůh ocení jako jejich „kvalitu“. Usilovali o spravedlnost z poslušnosti zákona, ne o spravedlnost Boží, která přichází vírou. Smlouva na Sínaji – i když přichází s mnohem detailnějšími pokyny a zákonem – měla být stejně tak smlouvou milosti jako všechny předcházející smlouvy. Tato milost, dobrovolně udělená, působí změnu srdce a ta vede k poslušnosti. Problém nebyl v tom, že se snažili poslouchat; to byl vlastně požadavek smlouvy. Problémem bylo, jaká to byla „poslušnost“, protože, jak to pozdější dějiny národa ukazují, ve skutečnosti neposlouchali vůbec.

Aplikace

Jaký je rozdíl mezi spravedlností Boží a lidskou? Co to znamená pro tvůj každodenní život?

PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

Přečti si 25. kapitolu „Odchod z Egypta“ (PP 281–290; NUD 132–135), 26. kapitolu „Putování pouští“ (PP 291–302; NUD 136–141) a 27. kapitolu „Sínaj“ (PP 303–314; NUD 142–147) v knize *Na úsvitu dějin*.

„Úsilí žít podle zákonického náboženství a snaha naplnit požadavky zákona vlastní silou zotročují člověka. Naději máme pouze tehdy, když se připojíme k Abrahamově smlouvě, která je smlouvou milosti prostřednictvím víry v Ježíše Krista. Evangelium zvěstované Abrahamovi, díky kterému měl naději, je to samé, jaké je nám hlášáno dnes a díky kterému máme naději i my. Abraham hleděl na Ježíše, který je také Původcem a Dokonavatelem naší víry.“ (6BC 1077)

„Během otroctví v Egyptě mnozí z Izraelců do velké míry ztratili znalost Božího zákona a smísili jeho požadavky s pohanskými zvyky a tradicemi. Bůh je přivedl na Sínaj a tam svým vlastním hlasem vyhlásil svůj zákon.“ (PP 334; NUD 156)

Otázky k rozhovoru

1. *V jakém smyslu měla smlouva s Bohem Izraelcům v životě zaručit opravdovou svobodu? (Viz Lv 26,3–13; Dt 28,1–15.)*
2. *Co Pán Bůh zaslubuje jako ovoce smlouvy pro svůj lid? (Dt 28,1–15)*
3. *Všichni víme, že hříchy nám jsou odpuštěny jen z Boží milosti. Jak nám Boží milost pomáhá žít životem víry a poslušnosti?*

Shrnutí

Smlouva, kterou Bůh uzavřel s Izraelem na Sínaji, byla smlouvou milosti. Zázračným vysvobozením z egyptského otroctví jim poskytl množství důkazů o své milostivé lásce a starostlivosti. Tím je vyzýval, aby s ním uzavřeli smlouvu, která měla chránit a upevňovat jejich svobodu. I když odpověděli kladně, chyběla jim pravá víra motivovaná láskou. Pozdější dějiny izraelského národa svědčí o tom, že nepochopili skutečnou podstatu smlouvy a změnil ji na systém, kterým si chtěli získat spasení. Vyhněme se chybám, kterých se dopustili Izraelci, a nezanedbávejme úžasnou milost nabídnutou hříšníkům!

Praktický závěr

- *Podělte se s ostatními ve skupině o to, co praktického jste se naučili z této lekce při studiu Bible. Jak lze toto naučení uvést do každodenního života?*

Podněty k modlitbám

- *Modlete se jeden za druhého, za své radosti i starosti.*
- *Modlete se spolu za ty, kteří z nějakého důvodu přestávají či již přestali navštěvovat vaše společenství. Jak jim můžete dát najevo, že je máte stále rádi?*
- *Modlete se i za lidi ve svém okolí (přátele, sousedy, příbuzné...), kterým byste rádi představili Boží lásku.*

Konkrétní modlitební seznam mé třídy sobotní školy: